

Право знати

У демократичному суспільстві люди мають право доступу до екологічної інформації. Однак протягом багатьох років екологічні умови та екологічні впливи від різних видів людської діяльності замовчувалися. У СРСР та інших країнах центральної та східної Європи, наприклад, громадськість мала обмежений доступ до інформації. Документи, на яких стояла печатка «Не для публікації», «Державна таємниця» або «Конфіденційно» були доступні лише зі спеціальним дозволом від спеціальних організацій або установ. Сьогодні законодавство у багатьох європейських країнах гарантує громадськості доступ до такої інформації. У нашій країні право на вільний доступ до інформації гарантується Конституцією. Організація Конвенція була підписана Україною та увійшла в дію у 1999 році.

Прочитайте аналіз ситуації нижче та обговоріть ситуацію, описану тут.

Аналіз ситуації: алергії та забруднення довкілля

Лікар Василь Петренко працює у невеличкому місті неподалік від хімічного комбінату. Він багато років уважно спостерігає за станом здоров'я своїх пацієнтів. Доктор Петренко говорить: «Після ретельних спостережень я нарешті встановив зв'язок між алергічними захворюваннями моїх пацієнтів та забрудненням, спричиненим хімічним заводом, розташованим неподалік. Поширюються чутки, що незабаром завод будуть розширювати, і місцеві мешканці серйозно цим занепокоєні. Я хотів би допомогти, але для більш точних висновків мені потрібно знати більше про характер викидів заводу та їхню концентрацію. Мені потрібен доступ до відповідної інформації». «Крім того, у сусідній країні, безпосередньо на кордоні, розташований інший завод, робота якого теж має негативний вплив на наше місто. Щоб результати моєї роботи були точними, мені потрібна актуальна інформація про забруднення, спричинене цим заводом. Однак мені сказали, що я не можу отримати такої інформації, оскільки я іноземець. Я не можу зрозуміти, яке відношення це має до моєї національності, коли забруднення не обмежується жодними кордонами...»

Важливо знати, що місцеві органи влади зобов'язані надати панові Петренку усю доступну інформацію про природу та кількість викидів від заводу протягом періоду часу від 10 днів до двох місяців (залежно від складності питання). Якщо муніципальні органи влади не мають цієї інформації, вони зобов'язані скерувати його до тих установ, які мають її. Звичайно ж, є декілька винятків, основний із яких стосується запиту інформації, яка стосується питань національної безпеки або закордонних справ. У будь-якому випадку, пан Петренко має право на відповідь та пояснення, і якщо він незадоволений відповіддю органів влади, він може звернутися із цим питанням у суд.

Місцеві органи влади також зобов'язані зібрати екологічну інформацію для того, щоб захистити здоров'я людей та розповсюдити цю інформацію своєчасно через місцеві медіа. Публікація екологічної інформації в інформаційних вісниках або щоденних інформаційних випусках має стати регулярною практикою місцевих та національних органів влади. Що стосується інформації із сусідньої країни, Організація Конвенція гарантує право на доступ до цієї інформації, за умови, якщо обидві країни підписали конвенцію. Конвенція забороняє дискримінацію людей чи організацій за їх громадянством, національністю чи місцем проживання.

Право на участь

Результатом громадської участі у прийнятті екологічних рішень є те, що дії органів влади є більш прозорими для громадськості, а самі органи влади стають більш підзвітними перед суспільством. Принцип громадської участі є однією з основних передумов для сталого розвитку, оскільки він сприяє прийняттю кращих рішень, які відображають реальні потреби людей та довкілля. Громадяни та організації громадянського суспільства повинні мати можливість виражати свої занепокоєння та погляди органам влади стосовно екологічних впливів, а органи влади повинні брати до уваги потреби суспільства.

Прочитайте аналіз ситуації нижче та обговоріть наслідки.

Нова автомагістраль

Сім'я Калиновських має ферму неподалік автодороги. Вони планували займатися тваринництвом, але інформація про плани змін в інфраструктурі викликала у них серйозне занепокоєння. Олександр Калиновський говорить: «Останнім часом я дуже стурбований обсягами та швидкістю будівництва. Від колись тихої та спокійної сільської дороги мало що залишилося. Зараз планується реконструкція та будівництво автомагістралі. Це призведе до зростання дорожнього руху, рівня шуму та забруднення, що матиме негативний вплив на продуктивність моєї худоби».

«Плани будівництва лінії електропередач також тривожні», — додає його дружина Олена. «Я чула, що електромагнітні хвилі мають негативний вплив на стан здоров'я людини та тварин і навіть уповільнюють нормальний ріст рослин. Що тоді станеться з нашим бізнесом?»

Згідно із законом, органи влади повинні залучати громадськість у процесі прийняття будь-яких рішень, що включають проекти та заходи, які стосуються металургії, поводження із відходами, промислового виробництва, спорудження дамб та автошляхів, добування корисних копалин, виробництва енергії та хімічних речовин та іншої подібної діяльності. Органам влади, отож, слід зробити так, щоб їх наміри та плани були публічними, розповсюджуючи інформацію у легкому для сприйняття форматі та своєчасно, що б дозволило мати належний період часу для реакції.

Ця інформація повинна містити ретельний аналіз можливих впливів майбутньої діяльності на довкілля. Процедура підготовки такої інформації називається оцінкою впливу на довкілля (ОВД).

Органи влади зобов'язані організувати громадські дискусії для всіх таких проектів. Місце, дата та час зустрічей повинні бути належно анонсовані заздалегідь. Громадська дискусія повинна організовуватися перед прийняттям рішення. Тоді органи влади зобов'язані взяти до уваги різні погляди та висловлені міркування. Саме рішення повинне базуватися на принципі загального консенсусу, відображаючи максимальну кількість точок зору та мінімізуючи потенційний вплив майбутньої діяльності на здоров'я людей та довкілля. Громадська участь є обов'язковою не лише у випадку будівництва, а й у випадку планів розвитку, програм чи стратегій, що стосуються довкілля.